

Psalm de Tudor Arghezi

Incadrarea in epoca literara a speciei.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Psalmii arghezieni, adica unul dintre cele mai interesante si originale tipuri de poezie, nu reprezinta un ciclu sau un volum, ci, pur si simplu, o intoarcere la o forma fixa. Psalmii apar de-a lungul intregii creatii, de exemplu, volumul din 1927 - Cuvinte potrivite contine noua psalmi de inspiratie biblica si unul dedicat femeii - Psalmul de taina. De altfel, exista doar trei psalmi care au primit nume, in afara poemului Psalmistul - Psalmul de taina., Psalmul de tinerețe. Psalmul mut. Toate aceste poeme au in comun cu psalmul biblic, tiparul retoric, formula directa de adresare catre divin. Psalmii biblici sunt o specie a liricii religioase in care se preamareste puterea divina; exista un numar de 151 de imnuri in Vechiul Testament, atribuite regelui David, formand ceea ce se numeste Psaltirea. si, totusi, ar fi injust pentru bogatia semnificatiilor pe care le dezvolta, sa consideram Psalmii scrisi de Arghezi ca simpla poezie religioasa, apartinand traditionalismului.

Criticul serban Cioculescu spunea in Introducere in poezia lui Tudor Arghezi "Psalmii arghezieni sunt marturia unei stari agonice, a luptei interioare in cautarea lui Dumnezeu, pe calea certitudinii materiale sau a revelatiei. Chiar daca domina indoiala, nevoia credintei se afirma imperioasa, ca o recunoastere indirecta a lui Dumnezeu". Criticul numeste, de fapt, cele doua atitudini contradictorii ale eului liric prezente in Psalmii arghezieni - credinta si tagada, reprezentand doi poli terminus ai conditiei umane. Cautandu-l pe Dumnezeu, poetul descopera natura duala a omului, prins intre cer si pamant, intre spirit si materie, intre fluturi si vierme. Ideea insasi de dumnezeire capata mai multe semnificatii, accentul cazand pe "drama morala ce i se asociaza", asa cum ne spune Eugen Simion in Scriitori romani de azi - "Atitudinea favorabila e de a admite o pluralitate de sensuri si de a zice, de pilda, ca in privinta lui Dumnezeu sunt posibile cel ! putin patru acceptiuni- religioasa, gnoseologica, etica si estetica ".

-Tema si semnificatiile titlului. Influenta.-

Titlul folosit de Arghezi sugereaza doar o parte a temelor prezente in poem. De altfel, trimiterea prea clara la poezia religioasa, prin titlu si tematica, nu a fost pe placul autoritatilor instalate la putere la noi, dupa incheierea celui de-al doilea razboi mondial, care l-au scos pe Arghezi din programele scolare, interzicandu-l. Apoi, dupa o perioada, printr-un efort insemnat al criticii, Psalmii arghezieni sunt recuperati, insistandu-se pe atitudinea iconoclasta a poetului, pe tagada - stiuta fiind inclinatia spre ateism a autoritatilor de atunci.

Psalmul propus spre analiza reuneste intr-o maniera fericita ambele atitudini ale eului liric, aducand in prim plan o caracteristica a tuturor Psalmilor - pendularea intre cei doi poli. Dumnezeul arghezian are multe in comun cu Iehova din Vechiul Testament, un Dumnezeu aspru, razbunator si care va refuza apropierea. Semnificatia religioasa a poemului se bazeaza tocmai pe drama

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

artistului ce asteapta infigurat o certitudine a divinului, contestandu-i doua attribute iritante - indepartarea si necomunicarea. Din acest punct de vedere, Arghezi e opusul lui Bacovia, poetul fara cer. Cerul arghezian se vrea apropiat si material, marcand inca o delimitare de influenta eminesciana, Eminescu fiind un poet al departarii.

Drama religioasa se transforma treptat intr-una gnoseologica, credinta fiind la Arghezi o forma de cunoastere. Cunoasterea in poezia sa nu are tenta filozofica pe care o capata in poezia lui Blaga, fiind o "categorie a aproapelui". in dictionarul sau a sti inseamna a te comunica, a te impartasi, ceea ce dezvaluie nevoia disperata de apropiere cu obiectul cunoasterii. Se observa uneori o inadecvare dintre natura abstracta a obiectului cunoasterii si calea prin care incearca sa-l dezvaluie. Marturie in acest sens sta un vers dintr-un binecunoscut psalm - "Vreau sa te pipai si sa urlu- "Este!"".

Semnificatia etica a Psalmilor arghezieni se leaga de imaginea dumnezeirii pusa intr-o ecuatie morala. "Dumnezeul poemelor lui Arghezi nu e, asadar, numai mosul bun din eresurile populare, creatorul amestecat in toate frunzele si nisipurile pamantului... e totodata o imagine a adevarului absolut, pur" ne spune Eugen Simion. Ideea de bine e asociata divinului, ca in versul "voia de bine, frumos si adevar", fara a fi lipsita de indoileile artistului, benefice pentru complexitatea poeziei.

Semnificatia estetica a Psalmilor are la baza contopirea imaginii lui Dumnezeu cu ideea perfectiunii, a armoniei universului. Creatiei i se atribuie o intentie estetica, ar fi ca si cum Dumnezeu isi priveste opera cu un soi de contemplatie de estet.

Elemente de structura si compozitie.

Poemul e compus din trei strofe inegale si un distih final. Incipitul poeziei este abrupt si socant - o recunoastere a "vinei" de a ravni la "bun oprit". Acesta semnifica, de fapt, fructul interzis al cunoasterii, avand o conotatie spirituala si abstracta, in ciuda materialitatii simbolului. Asadar, marturia eului liric aseaza "vina" si, odata cu ea si poezia, in zona gnoseologicului. Trimiterea la contextul biblic se realizeaza si la nivelul limbajului, ce capata o tenta arhaica prin verbul "a ravni". Finalul, asa cum ne-am obisnuit la Arghezi, schimba intreaga perspectiva a poemului, opunandu-se restului, nu numai tematic, ci si gramatical, prin conjunctia adversativa "dar": "Dar eu ravnind in taina la bunurile toate,/ Ti- am auzit cuvantul zicand ca nu se poate". Dupa o atitudine iconoclasta, eul poetic arghezian se intoarce spre divinitate.

Cele doua atitudini ale eului liric se constituie in cele doua planuri ale poeziei - credinta si tagada.

-Procedee si mijloace artistice. Imagini si figuri de stil.-

Ca si in Testament, metafora este figura de stil predominanta si, in ciuda naturii ei concrete imprima un caracter vizionar puternic poeziei. Ea aseaza "furtul" din cetate la un alt nivel, asociindu-l cu "somnul" si "visul": "M-am strecurat cu noaptea in cetate/ si am pradat-o-n somn si-n vis". Se obtine astfel o imagine interesanta a cunoasterii - furtul unui bun oprit, o victorie in fata unei divinitati care se impotriveste. Indarjirea si hotararea eului liric sunt redade prin imagini vizuale de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

un mare impact: "Cu bratu-ntins, cu pumnu-nchis". Prima strofa pare a fi o evocare a perioadei iconoclaste a eului liric, ce apare in ipostaza "vinovatului" si apoi a "hotului". Este interesant de remarcat ca aceasta revolta impotriva divinului, aceasta sete de cunoastere cu orice pret, nu exclude aventura erotica. Femeia apare in postura trofeului - "Iar cand plecam calare, cu trofeie, / Furasem si cate-o femeie", insistand asupra erosului ca forma ultima de cunoastere, ca experienta traita intens si periculos: "Ispitele usoare si blajine/ N-au fost si nu sunt pentru mine". Ipostaza feminina include si schita unui portret ideal, femeia mediteraneana, cu pielea maslinie si parul inchis la culoare, care-l disociaza pe Arghezi de restul poetilor nostri, inclusiv Eminescu, ce evocau un ideal feminin diferit, nordic-ingerul palid, blond, cu ochii albastri.

Strofa a doua este dominata de simboluri ale spatiului inchis - catusa, lanturile, bezna, steiul, piscul, poteca - sugerand o stare de inconfort si de suferinta atroce. "Piscul" e un cuvânt specific arghegian, care nu defineste muntele, ci punctul cel mai înalt pe verticala in peisajul terestru, dezvaluind o ariditate ce trimite la efort, la imposibilitatea de a birui înaltimea. Arghezi e un poet al pamantului, al lutului - un simbol al masculinitatii, de aceea cautarii sale îi lipseste fluiditatea poeziei lui Blaga. "Piscul" e asociat cu primejdia si bezna, facand trecerea la adevaratele simboluri ale claustrarii - "lanturile" si "catusa". Semnificatia lor indica sentimentul dureros al captivitatii omului modern, care e un prizonier al spatiului, al unei terifiante limitari. Cautarea divinului si a cunoasterii ia forma unei damnari, a unei pedepse. "Poteca" face si ea parte din aceeasi arie semantica - e un drum stramt, anevoios, exprimand efortul intens al acestei cautari. Imaginea teribila din finalul strofei a doua intregeste aceasta idee, poetul e un damnat ce se identifica, prin suferinta si travaliu, cu Sisif: "Ducand in carca muntele intreg".

Strofa a treia aduce o alta ipostaza originala a eului poetic razvratit, pe langa "talhar" apare "arcasul/ vanatorul". Cautarea implica acum semnificatii profunde, in afara de cunoastere si divinitate devine o cautare a sinelui, o vanatoare simbolica a absolutului. Prima imagine a strofei ne lamureste asupra "vinei" anuntata la inceputul poeziei - eul liric se face vinovat de pacatul tagadei, al razvratirii impotriva divinului: "Cercasem eu, cu arcul meu, / Sa te rastorn pe tine, Dumnezeu!". Arcul, ca si vulturii sunt simboluri ale penetrarii înaltului si ale cutezantei. Exista in aceasta recunoastere a pacatului o umilinta, ce se manifesta in alegerea epitetelor - "greu si neiertat". Distihul final anuleaza razvratirea prin simpla prezenta a cuvântului divin, chiar daca acesta contine o negatie: "Ti-am auzit cuvântul zicand ca nu se poate".

In afara metaforelor, epitetele sunt in numar ceva mai redus, aducand precizari interesante sub raport semantic: "gust otravit si tare" / "poteca stramtă" sau "ispitele usoare si blajine".

Limbajul se face remarcat prin materialitate si tenta arhaica a unor termeni cu trimiteri biblice - "am ravnit" sau "bun oprit". Pe langa registrul arhaic, limbajul arghegian îl atinge si pe cel popular si familiar - "blid" sau "tata" - ceea ce reprezinta una dintre caracteristicile textului arghegian.

-Versificatie-

Poemul are doar rima imperecheata si masura variabila, 5-14 silabe, lipsindu-i ritmul.

-Semnificatia modurilor si timpurilor verbale-

Asumarea "vinei" e o realitate impusa prin folosirea prezentului -, "Sunt vinovat". Timpurile perfect compus - "am pradat" sau "am ravnit" si imperfectul - "calca", "adapostea" plaseaza razvratirea in trecut, disociindu-l de prezentul pocaintei. Mai ales ca revolta e sortita esecului, inca de la inceput, incertitudinea fiind exprimata prin folosirea conjunctivului - "sa rastorn" sau "sa jefuiesc". Gerunziul induce ideea de continuitate - "ducand" sau "zicand" .

-Concluzii-

Psalmul ales e reprezentativ pentru atitudinea eului liric arghezian, ce penduleaza intre credinta si tagada, simbolizand, de fapt, dualitatea conditiei umane. Prin actul creatiei artistice, in cautarea divinului se produce o identificare a sinelui cu obiectul cautarii - de aici si ambiguitatea si bogatia de sensuri a Psalmilor.' Paradoxal, cautandu-l pe Dumnezeu, omul se regaseste pe sine, cu toate intrebarile despre locul si importanta sa.

Mircea Scarlat scria despre acest psalm: "Nu este vorba, aici, de o razvratire propriu-zisa, ci de evocarea celei trecute... limbajul razvratirii este subjugat celui al pocaintei, inceputul si finalul poemului indicand increderea in ordinea lumii".